

Jakucs Pál (1928–2000)

„Sarkadon születtem, hatéves korom óta éltünk Debrecenben. A természet szeretetét tanító Édesapám oltotta belém, még kora gyermekkoromban, sok-sok kirándulással és talán azzal, hogy megengedte, hogy bátyámmal ásványokat, bogarakat, növényeket gyűjtsünk, lakásunkban sündisznót, ürgét, kígyót nevelgessünk. Egyszer kaptam egy gyönyörű kvarckristályt, akkor kezdtem ásványt gyűjteni. Bátyám a szépen gyarapodó ásványgyűjteményemet az iskolába mint a sajátját adta be. Dicséretet kapott érte és ettől fogva geológusnak készült, én viszont nagyon elkeseredtem. Ekkor adta kezembe apám a Cserey-féle növényhatározót, amellyel kimentem az udvarunkra és az első utamba kerülő növényt, egy pásztortáskát meghatároztam. Gyönyörű hangzású latin nevét is megtanultam: *Capsella bursa-pastoris*. Később a Református Gimnáziumban tanárim figyelmet érdeklődésem, növényismeretem keltette fel. Jó tanárim felkarolták vonzódásomat a természetrajz-földrajz felé, szertárfelelősséget bízta rám, ki-ki küldtek a debreceni Nagyerdőre határozni való növények begyűjtésére. Később még azt is megengedték, hogy néha órákon is helyettesítsem őket. Pályaválasztásom már középiskolában eldőlt. Az Egyetemen, elsőéves koromban, 1947-ben bekopogtattam Soó Rezső professzorhoz és magától értetődő természetességgel kijelenttem, hogy a növényföldrajz tudósa akarok lenni. „Lovas szobrot nem kíván az Egyetem elé?” – ripakodott rám későbbi Mesterem. Elsőéves koromtól bevont intézete munkájába. Iskolateremtő, nevelői készségével irányította fejlődésemet a

növényvilág titkainak megismerése felé. Először a herbáriumi példányok lapra ragasztása volt a feladatom, hamarosan meg is kaptam becenevemet: „Nyalagólya”. Az intézetben harmadéves koromtól demonstrátorként dolgoztam. Simon Tibor és Pólya László barátaimmal gyalog, biciklin jártuk az országot, növényeket gyűjtöttünk, határoztunk s közben szinte játszva tanultuk meg azokat az alapokat, amelyekre későbbi pályám épülhetett. Nekünk még arra is jutott időnk, hogy az egyetemen más szakok kiváló előadóit is rendszeresen hallgassuk.

Tudományos munkásságom kezdetétől – amelyben akkor még a florisztika, a társulástan és a térképezés dominált – benne vannak a később kiteljesedő ökológiai irányzatok gyökerei is. Vegetációtérképezési munkáim három vonalon valósultak meg. Lokális jellegű (kis területről készült) térképeim: Nagyoldal, Csákvár és a Magyarországon elsőként készült légifényképre alapozott térképek (Badacsony, Balatonarács, Remete-hegy stb.). Regionális (nagyobb területet érintő) vegetációtérképezési munkám a Zólyomi Bálint által szervezett a Bükk-térképezésben való részvétel. Előkészítettem az ország a Dunától keletre eső területének 1 : 2 000 000-ós méretarányú vegetációtérképét (kézirat). Az élőlényközösségekre lehetségesen ható abiotikus és biotikus faktorok közül az éghajlati, ezen belül is a mikroklimatikus faktorok alakulásai és hatásainak vizsgálati eredményei az 1950-es évektől kezdődően számos közleményemben láttak napvilágot. 1954-ben, elsőként a Tornai-Karszt területéről közöltem mikroklima-mérési adatokat, összekapcsolva azokat a szervesanyag-produkcióval (fatömeg) és a karsztok fásítására tett javaslatokkal. Az természetes, hogy a molyhos tölgyes bokorerdők monografikus feldolgozása során is mértem mikroklimát, már a bakonyi Galya-völgyben. Az erről írt munkámban bevezettem a mikroklimatárségek fogalmát és elsőként közöltem 1959-ben mikroklima-térképet egy lokális területéről. Az 1960-as évektől a Földrajztudományi Intézetben munkatársaimmal a Dél-Dunántúl kistájainak komplex jellemzéséhez rendszeresen végeztünk mikroklimaméréseket. Az 1960-as évek közepén albániai tanulmányutamon, a mediterrán és a szubmediterrán vegetációzónák érintkezési zónájában is mértem mikroklimát. Az itt kapott eredmények készítettek arra, hogy az akkoriban európai közérdeklődés középpontjába került erdőszegélyek dinamikus kapcsolatairól írt könyvemhez a Vértes-hegységi csákvári mintaterületen korszerű műszerezettséggel újra mikroklima-méréseket szervezzek. Ezzel hozzájárultam nemcsak a szegélytársulások kialakulásának, fitocönológiájának és dinamikájának megértéséhez, de a sarjtelepek szukcesszióban betöltött szerepének felismeréséhez is. Mikroklimamérési tapasztalatokra építettük ki a Síkfőkúti erdőökoszisztéma komplex ökológiai kutatóállomás éghajlat- és mikroklimarögzítő berendezéseit, amelyek 1972 óta szolgáltatják az erdő teljes működésének és strukturális felépítésének megértéséhez szükséges alapadatokat.

Az utóbbi években felkeltették az érdeklődésem globális ökológiai problémákat felvető kérdések (tölgypusztulás, a légköri CO₂ koncentráció és az UV-b sugárzás intenzitásának növekedése) is.”

